"દેશવિરતિ દીપિકા"

: સૂચના :

* પુસ્તકને રખડતું મૂકી આશાતના કરવી નહિ.
* ઉપર ઉપરથી જોઈ જવાને બદલે અક્ષરશઃ મનનપૂર્વક અવશ્ય બે-ત્રણ વાર વાંચવું.
* યથાશક્તિ વ્રત-નિયમો લઈ સંયોજક તથા પ્રકાશકનાં શ્રમને સફળ બનાવો.

વિ. સં. ૨૦૩૪
વીર સં. ૨૫૦૪

મૂલ્ય
રૂા. ૧-૦૦.

પ્રથમાવૃત્તિ
નકલ : ૧,૫૦૦

પ્રકાશન ક્રમાંક ૮

: પ્રાપ્તિસ્થાન :

(૧) શ્રી જીરાવલ્લા પાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસર,
દેરાસર લેન,
ઘાટકોપર, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૭૭.

(૨) શ્રી આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠ,
નાગલપુર (હીંઢ),
તા. : માંડવી – કચ્છ.

: મુદ્રક :
હરખચંદ જેઠુભાઈ શાહ
જવાહીર પ્રિન્ટરી, ૧૦૫, કેશવજી નાયક રોડ,
મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૯. ફોન : ૩૩ ૧૮ ૦૮.

પ્રસ્તાવના

[illegible]

[illegible]

[illegible]

-: પ્રકાશકીય નિવેદન :-

સુજ્ઞ પાઠકોને જણાવતાં અત્યંત આનંદ થાય છે કે આજથી બે વર્ષ પહેલા અનેક નૃપતિ પ્રતિબોધક, વિધિપક્ષ (અંચલ) ગચ્છ શણગાર, જંગમ યુગપ્રધાન પૂજ્ય **દાદા શ્રી કલ્યાણસાગરસૂરીશ્વરજી** મ. સા. ની ચતુર્થ જન્મ શતાબ્દી ઉજવણી વર્ષના ઉપલક્ષમા અચલગચ્છાધિપતિ પ. પૂ. આચાર્યદેવ **શ્રી ગુણસાગરસૂરીશ્વરજી** મ. સા. ની પ્રેરણાથી, પૂજ્ય દાદાશ્રીની સ્મૃતિ નિમિત્તે અમોએ શ્રી આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠ દ્વારા સંચાલિત '**દાદા શ્રી કલ્યાણસાગરસૂરિ ગ્રન્થ પ્રકાશન કેન્દ્ર**'ની સ્થાપના કરી ત્યારથી માંડીને આજ સુધીનાં માત્ર બે વર્ષના ટૂંકા ગાળામા પૂજ્યોના આશીર્વાદથી અમો ઉત્તરોત્તર ને ને પ્રકાશનો બહાર પાડવા ભાગ્યશાળી બન્યા છીએ તથા ભવિષ્યમા પણ ટૂંક સમયમા જે જે કૃતિઓનુ પ્રકાશન ઉપરોક્ત કેન્દ્રના અન્વયે કરવાની અમારી ધારણા છે તેનુ લીસ્ટ આ પુસ્તિકાના કવર પૃષ્ઠના પાછળના ભાગમા આપેલ છે.

માત્ર એક મહિના પહેલા જ. પ. પૂ મુનિરાજ **શ્રી મહોદયસાગરજી** મ. સા દ્વારા સંયોજિત '**આરાધના દીપિકા**' નામે પુસ્તિકા તથા શ્રાવકના ૨૧ ગુણોનાં ચાર્ટનુ પ્રકાશન કર્યા બાદ, ટૂંકા ગાળામા જ એ જ પૂજ્ય મુનિશ્રી દ્વારા સંયોજિત '**દેશવિરતિ દીપિકા**'નુ પ્રકાશન કરતા અમો અત્યંત હર્ષની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

પ્રસ્તુત પ્રકાશનમા દ્રવ્ય સહાય આપનાર મહાનુભાવોનો તથા અલ્પ સમયમાં સુંદર છાપકામ કરી આપવા બદલ શ્રી જવાહીર પ્રિન્ટરીના સ્ટાફનો પણ અમો આ સ્થળે આભાર માનીએ છીએ.

ઉપરોક્ત કેન્દ્ર દ્વારા આબાલવૃદ્ધોપયોગી, સંસ્કારપ્રદ, સમ્યક્‌જ્ઞાન પ્રચારક સુસાહિત્યનુ પ્રકાશન કરવાની અમારી શુભ ભાવના છે. આપ સૌના સહકારની તે માટે અપેક્ષા રાખવી પણ અનુચિત નહિ જ લેખાય

આશા છે કે પ્રસ્તુત પુસ્તિકા વ્રતો લેવામાં તથા લીધેલા વ્રતોની યાદી રાખવા માટે અત્યંત આશીર્વાદરૂપ પુરવાર થશે

લિ. શ્રી આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠનાં

અધિકારીઓ તેમજ ટ્રસ્ટીઓ

દ્રવ્ય સહાયકીય નિવેદન

પ્રિય પ ,

અમાને જણાવતા અત્યંત આનંદ થાય છે કે અમારા શ્રી [illegible] નગીનદાસ જૈન સંઘની આમંત્રણથી [illegible] વિનંતિ [illegible] પૂ. આચાર્યદેવ શ્રી ગુણસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. તથા [illegible] ગચ્છાધિપતિ [illegible] પૂ. આ. દેવ શ્રી ગુણોદયસાગરસૂરીશ્વરજી [illegible] શિષ્ય-પ્રશિષ્યો [illegible] મુનિ શ્રી [illegible] મુનિ શ્રી [illegible] પૂ. મુનિશ્રી [illegible] ગુણસાગરજી મ. સા. [illegible] પૂ. મુનિ શ્રી ધર્મોદયસાગરજી મ. સા. [illegible] મુનિશ્રી [illegible] મ. સા. તથા [illegible] ચાતુર્માસ [illegible] પધાર્યા [illegible] શ્રી પાર્શ્વનાથ [illegible] ઉપાશ્રયમાં [illegible] અનેરા આનંદ [illegible]

[illegible] પૂ. સા. શ્રી [illegible]શ્રીજી મ. સા. [illegible] વિનંતિ [illegible] પૂ. સા. શ્રી [illegible]શ્રીજી મ. સા. [illegible] પૂ. સા. શ્રી [illegible]શ્રીજી મ. સા. [illegible] ચાતુર્માસના લાભ [illegible] અમારા શ્રી સંઘ [illegible]

પૂ. [illegible] ગચ્છાધિપતિશ્રીની [illegible] ચાતુર્માસ [illegible] તપ [illegible] તપ [illegible] તપ [illegible] સિદ્ધિ તપ [illegible] તપ [illegible] તપ [illegible] તપશ્ચર્યાઓ [illegible]

[illegible]

પૂ. પૂ. મુનિરાજશ્રી મહોદયસાગરજી મ. સા. દ્વારા 'શ્રાદ્ધવિધિ' (શ્રાવક ધર્મ) તથા 'સમરાદિત્ય કેવલી ચરિત્ર'ના આધારે અપાતા વિદ્વત્તાપૂર્ણ મનનીય દૈનિક પ્રવચનોનો લાભ લેવા પરાંમાંથી પણ તત્ત્વરસિક ભાઈ-બહેનો આવે છે કે વિશાળ પ્રવચન હોલ પણ ઓછો પડતો છે. દર રવિવારે 'જીવન જીવવાની કળા' અને 'માર્ગાનુસારીના ૩૫ ગુણો' વિષય ઉપર અપાતા પૂ. મુનિશ્રીના જાહેર પ્રવચનોમાં પણ નિઃશંક માનવમેદની ઉમટતી એટલું જ નહિ પરંતુ એ પ્રવચનોમાંથી પ્રેરણા લઈને સંખ્યાબંધ ભાઈ-બહેનોએ વ્યાખ્યાન દરમ્યાન વિવિધ પ્રકારની પ્રતિજ્ઞાઓ અનેકવાર લીધેલ. દર શનિ-રવિના બપોરે ૩થી બાળ યુવા વર્ગ માટે યોજાયેલ સમૂહ સામાયિકના કાર્યક્રમમાં પણ સંખ્યાબંધ બાળકોએ નવકારમંત્ર, ગુરુવંદન વિધિ તથા ચૈત્યવંદન વિધિના સૂત્રોના સરળ અર્થ વાચનાનો લાભ લીધો.

"શ્રાદ્ધવિધિ'ને આધારે પૂ. મુનિશ્રીએ વ્યાખ્યાનમાં લગાતાર ૨૦ દિવસ સુધી શ્રાવકના ૧૨ વ્રતો અંગે વિશદ વિવેચન કરતા ઘણા ભાઈ-બહેનોને એ વ્રતો લેવાની ઈચ્છા થતા આસો સુદ ૭, રવિવાર તા. ૮-૧૦-૭૮ના રોજ નાણ મંડાઈ જેમા લગભગ ૧૫૦ જેટલા ભાઈ-બહેનોએ ૧૨ વ્રત ચતુર્થ વ્રત આદિ વ્રતો પ. પૂ. અચલગચ્છાધિપતિશ્રીના વરદ હસ્તે અંગીકાર કર્યા. એ વ્રત લેનાર ભાઈ-બહેનોને વ્રતોની યાદી રાખવામા સરળતા રહે એવા હેતુથી પૂ મુનિશ્રી મહોદય સાગરજી મ. સાહેબે પોતાના કીમતી સમયનો ભોગ આપીને ટુંક સમયમા જ તૈયાર કરેલ **'દેશવિરતિ દીપિકા'** નામે પ્રસ્તુત પુસ્તિકામા પૂ. મુનિશ્રીની પ્રેરણાથી 'દ્રવ્ય સહાયક' બનવાનુ અમોને સૌભાગ્ય મળવા બદલ અમો અમારી જાતને ધન્ય માનીએ છીએ. વાચક વર્ગ આ પુસ્તિકાનો સદુપયોગ કરી, વ્રતો સ્વીકારી મોંઘેરા માનવભવને સફળ બનાવે એજ શુભેચ્છા.

—લિ. દ્રવ્ય સહાયકો

અનુક્રમણિકા

વિષય — પૃષ્ઠ

卐 卐 卐

શુદ્ધિપત્રક

પાના	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૦	૧૮	આય બિલ	આયંબિલ
૧૧	૬	મારૂં	મારું.
૧૩	૧૬	ફળ	ફળ
૧૩	૧૬	ઇત્યદિ	ઇત્યાદિ
૧૪	૨	સ્થુલ	સ્થૂલ
૧૪	૧૩	જૂડુ	જૂઠુ
૧૪	૨૧	જૂથનો	જૂઠનો
૧૯	૩	બ્રહ્મચયનું	બ્રહ્મચર્યનું
૨૬	૧૦	સર્વને	સર્વનો
૩૭	૨૨	ધા	ધંધો
૪૦	૨૧	વેશ્યાગમને	વેશ્યાગમન
૪૧	૬	તે	ને
૪૧	૧૯	દક્ષિણા	દાક્ષિણ્ય
૪૩	૫	ધમધ્યાનમાં	ધર્મધ્યાનમાં
૪૭	૨૨	પાષધ	પૌષધ
૪૮	૪	પચ્ચક્ખાણ	પચ્ચક્ખાણ

— મંગલ પ્રેરણા —

[illegible]

— [illegible]

卐

અગત્યની સૂચનાઓ

(૧) આ પુસ્તિકામાં સમ્યક્ત્વ સહિત ૧૨ વ્રતોના પ્રાયઃ દરેકના ત્રણ વિભાગ પાડવામાં આવ્યા છે. (૧) મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા (૨) પેટા નિયમો તથા (૩) વ્રતની રક્ષા-શુદ્ધિ-પુષ્ટિ માટે અગત્યની સૂચનાઓ

તેમાંથી જે જે વ્રતો લેવા હોય તે વ્રતની મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા યાવજ્જીવ માટે અવશ્ય લેવી જ જોઈએ; જ્યારે પેટા નિયમોમાંથી ઈચ્છા પ્રમાણે યથાશક્તિ નિયમો ૪-૬ મહિના કે ૧-૨ વર્ષ ઇત્યાદિ મર્યાદિત સમય માટે પણ લઇ શકાય. ત્રીજા વિભાગમાં વ્રતની રક્ષા શુદ્ધિ-પુષ્ટિ માટે આપવામાં આવેલી અગત્યની સૂચનાઓને સારી રીતે સમજીને તે મુજબ વર્તવા માટે લક્ષ રાખવો.

(૨) બારે બાર વ્રતો લેવા અસમર્થ વ્યક્તિએ યથાશક્તિ ગમે તે ૧૧, ૧૦, ૯ છેવટ પાંચ અણુવ્રત કે ચતુર્થવ્રત આદિ એકાદ વ્રત પણ જરૂર લેવું. પરંતુ નિયમ વગરના ન રહેવું.

(૩) જે જે વ્રત-નિયમો લેવા હોય તેની આગળ 'રાઇટ'ની નિશાની કરવી પરંતુ સાતમા વ્રતમા ૨૨ અભક્ષ્ય, ૩૨ અનંતકાય તથા ૧૫ કર્માદાનમાંથી જેનો જેનો ત્યાગ કરવો હોય તેની આગળ × આવી ચોકડીની નિશાની કરવી.

(૪) પોત પોતાની શક્તિ તથા સંયોગ અનુસાર વ્રત-નિયમોની કલમોમાં કોઇ શબ્દ યા લીટી વધારવાની કે ઘટાડવાની આવશ્યકતા જણાય અગર કોઇ વિશેપ જયણા રાખવી જરૂરી જણાય તો નિયમ લેતાં પહેલાં ગુરુ મહારાજને પૂછીને દરેક વ્રત-નિયમને અંતે નોંધ માટે રાખેલી ખાલી જગ્યામાં તેનુ લખી શકાય પેટા નિવમોની સમય મર્યાદા પણ 'નોંધ'માં લખી શકાય.

(૫) [illegible] વ્રત-નિયમોમાં [illegible] માંદગી, લાંબી મુસાફરી, સૂતક, પરાધીનતા બેભાન અવસ્થા તથા ભગવાન [illegible] [illegible] યથાયોગ્ય [illegible] જયણા [illegible] [illegible] સામાન્ય [illegible] [illegible] [illegible] જયણા [illegible] સામાન્ય [illegible]

(૬) જયણા એટલે [illegible] 'છૂટ' એવો અર્થ ન સમજવો પરંતુ જયણા એટલે [illegible] [illegible] [illegible] અર્થાત્ [illegible] [illegible] [illegible] અમુક [illegible] નિયમ-પ્રતિજ્ઞા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'જયણા' શબ્દના [illegible] [illegible] [illegible] 'જયણા' એટલે નહિ પ્રતિજ્ઞા, નહિ [illegible] [illegible] પ્રતિજ્ઞા વિના પણ પ્રતિજ્ઞાની [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(૭) [illegible] તથા પ્રમાદના [illegible] [illegible] [illegible] વ્રત નિયમનું યથા[illegible] [illegible] પાલન ન થાય [illegible] [illegible] [illegible] અમુક [illegible] [illegible] ત્યાગ, અમુક [illegible] [illegible] જાપ, ઉપવાસ [illegible] [illegible] [illegible] આદિ [illegible] [illegible] પ્રાયશ્ચિત્ત નિયમ [illegible] [illegible] અગાઉથી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] લખી નાખવું

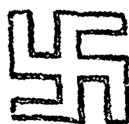
(૮) વર્તમાનમાં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] વ્રત નિયમ વિધિપૂર્વક [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] વ્રત નિયમોનું [illegible] [illegible] [illegible] નિયમ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(૧૦) [illegible] નિયમોને [illegible] નિયમનું પાલન [illegible]

(૧૧) વ્રતધારી શ્રાવક-શ્રાવિકાઓએ બને ત્યાં સુધી બે ટાઇમ પ્રતિક્રમણ, જિનપૂજા, જિનવાણીનું શ્રવણ, ચાલિત પાણીનો ઉપયોગ ઇત્યાદિનું પાલન જરૂર કરવું જોઈએ. છતાં કોઈ સંયોગોમાં દરરોજ તેમ ન બની શકે તેમ હોય તો પણ યથાશક્તિ તેમ કરવાને માટે પ્રયત્નશીલ રહી વ્રતો જરૂર લેવા પરંતુ એટલા માત્રથી વ્રતો લેવામાં [illegible] ન કરવી.

(૧૨) વ્રતો લેવામાં સરળતા રહે તથા લીધેલા વ્રત-નિયમોની યાદી રહે એજ આ લઘુ-પુસ્તિકાનો મુખ્ય આશય હોવાથી દરેક વ્રતોમાં તજવા યોગ્ય પાંચ-પાંચ અતિચાર (દોષ) વગેરે પંચપ્રતિક્રમણ (સાર્થ) ઇત્યાદિ પુસ્તકોમાંથી જાણી, વિચારી, ગુરુગમથી સમજી તેનો ત્યાગ કરવા માટે પ્રયત્નશીલ રહેવું.

ગૃ હિ વિ ર તિ દી પિ કા

યાને

શ્રી સમ્યક્ત્વમૂલ શ્રાવકના ૧૨ વ્રતોની સંક્ષિપ્ત યાદી

* સમ્યક્ત્વ સહિત બાર વ્રતના નિયમ આદિનું પાલન [illegible]
[illegible]
અગત્યની સૂચનાઓ [illegible]

શ્રી નવકાર મહામંત્ર

નમો અરિહંતાણં

નમો સિદ્ધાણં

નમો આયરિયાણં

નમો ઉવજ્ઝાયાણં

નમો લોએ સવ્વસાહૂણં

એસો પંચ નમુક્કારો

સવ્વ પાવપ્પણાસણો

મંગલાણં ચ સવ્વેસિં

પઢમં હોઈ મંગલં

"શ્રી સમ્યક્ત્વ"

(સુદેવ-સુગુરુ-સુધર્મ પ્રત્યે અનન્ય શ્રદ્ધા)

— મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા —

વીતરાગ અને સર્વજ્ઞ એવા અરિહંત પરમાત્મા તથા સિદ્ધ ભગવંતો એ સુદેવ, શ્રી જિનાજ્ઞાપાલક પંચમહાવ્રતધારી ગચ્છાધિપતિ આદિ સાધુ-સાધ્વી ભગવંતો એ સુગુરુ અને કેવલી ભાષિત દયામય ધર્મ એ સુધર્મ. એ સુદેવ-સુગુરુ અને સુધર્મ રૂપ તત્ત્વત્રયીને જ હું યાવજ્જીવ તત્ત્વ તરીકે શ્રદ્ધાપૂર્વક જિંદગી પર્યંત માનતો થકો તેમની યથાશક્તિ આરાધના કરીશ.

અને તેમનાથી વિપરીત-રાગી દ્વેષી આરંભ પરિગ્રહથી યુક્ત મિથ્યાદ્રષ્ટિ ગુરુ અને અસર્વજ્ઞ પ્રણીત ધર્મને કુદેવ-કુગુરુ-કુધર્મ રૂપ સમજી, આત્માની ઇચ્છાથી યા સાંસારિક સુખોની ઇચ્છાથી પણ હું તેમની આરાધના નહિ કરું.

કુળદેવી આદિનું ઉચિત સાચવવું પડે તેની જયણા

નોંધ —

—: ગ્રાહ્ય નિયમો :—

(સમ્યક્ત્વને ટકાવવા માટે અને સુદેવ સુગુરુ-સુધર્મની વિશિષ્ટ કોટિની આરાધના માટે નીચેના નિયમો પૈકી યથાશક્તિ નિયમો જરૂર લેવા. જે જે નિયમો લેવા હોય તેની આગળ "ચોકડી" ની નિશાની કરવી. આ જ રીતે ૧૨ વ્રતોના ગ્રાહ્ય નિયમો અંગે પણ સમજી લેવી.)

'સુદેવ' તત્ત્વની આરાધના માટેના નિયમો

(૧) પ્રભુદર્શન (ચૈત્યવંદન)

(અ) માંદગી, મુસાફરી કે સૂતક આદિ પ્રસંગો સિવાય દરરોજ શ્રી જિનમંદિરમાં જઈ વિધિપૂર્વક ચૈત્યવંદન કર્યા સિવાય મુખમાં અન્ન પાણી આદિ કાંઈપણ નહિ નાખું.

(બ) ચૈત્યવંદન વિધિ ન આવડતી હશે તો પ્રભુજીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા અને ત્રણ ખમાસમણ દઇ પ્રભુ સમક્ષ બેસીને ૧ બાધી નવકારવાળી યા ૧૨ નવકાર ગણીશ અને વિધિ શીખી લેવાનો ઉપયોગ રાખીશ પરંતુ પ્રભુદર્શન કર્યા વિના મુખમાં અન્ન પાણી નહિ જ નાખું.

(ક) ચૈત્યવંદન વિધિ શીખી ન લઉં ત્યાં સુધી   નો ત્યાગ માંદગી મુસાફરી કે સૂતકનાં સંયોગોમાં પ્રભુજીની છબીનાં દર્શન-વંદન કરીશ. યા શત્રુંજય આદિ તીર્થનાં કે કોઈપણ ગામનાં મૂળ નાયક ભગવાનનાં બંધ આંખે માનસિક રીતે દર્શન-વંદન કર્યા પછી જ મુખમાં અન્ન પાણી નાંખીશ.

(ડ) શરતચૂક યા સંયોગવશાત્ પ્રભુદર્શન કર્યા વિના મુખમાં કાંઈપણ નંખાશે તે દિવસે   નો ત્યાગ.

નોંધ :—

(૭) જિન પૂજા

(અ) સાતણી, મુસાફરી, કે સૂતક આદિ અનિવાર્ય પ્રસંગ સિવાય દરરોજ જિનપૂજા જરૂર કરીશ. બની શકે તો [illegible]થી તથા [illegible] મુખમાં દાતણ-પાણી વગેરે કાંઈ પણ નાખ્યા પહેલાં જ જિનપૂજા કરીશ

(બ) છેવટ મહિનામાં [illegible] દિવસ જિનપૂજા જરૂર કરીશ

(ક) સાતણી મુસાફરી કે સૂતક આદિ [illegible] કારણે દરરોજ જિનપૂજા નહિ કરી શકાય [illegible] દિવસ [illegible] ઓછામાં ઓછી ૧૦ મિનિટ ભાવપૂર્વક માનસિક જિન પૂજા જરૂર કરીશ

નોંધ

---

(૮) સ્નાત્રપૂજા-મોટી પૂજા

(અ) સાતણી આદિ [illegible] સિવાય દરરોજ સ્નાત્રપૂજા જરૂર ભણાવીશ

(બ) છેવટ [illegible] દિવસ [illegible] સ્નાત્ર પૂજા તથા [illegible] મોટીપૂજા [illegible] તેમાં હાજરી આપીને જરૂર ભણાવીશ

(ક) છેવટે [illegible] આપીને [illegible] સ્નાત્ર પૂજા તથા [illegible] મોટીપૂજા જરૂર ભણાવીશ અથવા બીજા કોઈ સ્નાત્ર મોટી પૂજા ભણાવતા હોય તેમાં હાજરી આપીને યથાશક્તિ સહાયક બનીશ

નોંધ

卐 卐 卐

(૪) તીર્થયાત્રા

વર્ષમાં ઓછામાં ઓછી ૧ વાર પણ શત્રુંજય આદિ નાના-મોટા એકાદ પણ તીર્થની યાત્રા જરૂર કરીશ.

નોંધ :-

---

(૫) દેવદ્રવ્યવૃદ્ધિ

દર વર્ષે નવીન જિનાલય બંધાવવામાં, જૂના જિનાલયનો જીર્ણોધ્ધાર કરાવવામાં, જિનપ્રતિમા ભરાવવામાં, જિનપ્રતિમાની અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં, વગેરે દેવદ્રવ્યની વૃદ્ધિનાં પ્રસંગોમાં ઓછામાં ઓછા રૂા. જરૂર વાપરીશ.

કર્મસંયોગે વાર્ષિક આવક રૂા. થી ઓછી થાય તે વખતે કદાચ આ નિયમનું પાલન ન થઇ શકે તો જયણા.

નોંધ :-

---

(૬) નમસ્કાર મહામંત્ર આદિનો જાપ

(અ) દરરોજ ઓછામાં ઓછો ૧૦૮ વાર નવકાર મહામંત્રનો જાપ જરૂર કરીશ.

(બ) સવારે ઊઠતાંવેંત તથા રાત્રે સૂતાં પહેલાં ૧૨-૧૨ નવકાર તથા ભોજન પહેલાં ૩-૩ નવકાર ગણીશ.

(ક) દરરોજ 'નમો અરિહંતાણં' અને/અથવા 'ૐ હ્રીઁ અર્હં નમ' પદની નવકારવાળી ગણીશ.

નોંધ :-

'સુગુરુ'તત્ત્વની આરાધના માટેના નિયમો

(૧) ગુરુવંદન

(અ) ગામમાં જૈન સાધુ-સાધ્વી ભગવંત બિરાજમાન હોય તો તેમને વિધિપૂર્વક વંદન કર્યા વિના મુખમાં અન્ન પાણી નહિ નાખું

(બ) ગુરુવંદનવિધિ ન આવડતી હોય ત્યાં સુધી રોજ ખમાસમણ દઈ સુખશાતા પૂછીશ અને વિધિ શીખી લેવાનો ઉપાય શોધીશ. ગુરુવંદનવિધિ શીખી ન લઉં ત્યાં સુધી ના થા।

(ક) માંદગી આદિ અનિવાર્ય સંજોગોમાં ઉપાશ્રયે જઈ શકાય તેમ ન હોય ત્યારે અથવા ગુરુમહારાજની ગેરહાજરીમાં ત સાક્ષીની છબીને વંદન કરીશ છબી પણ નહિ હોય ત્યાં માનસિક ગુરુવંદન કરીશ પણ ગુરુવંદન કર્યા વિના મુખમાં અન્ન-પાણી નહિ જ નાખું

નોંધ

---

(૨) વ્યાખ્યાન શ્રવણ

ગામમાં સાધુ-સાધ્વી ભગવંત બિરાજમાન હોય અને વ્યાખ્યાન ચાલુ હોય તો નોકરી-ધંધાની જેમ અનિવાર્ય કારણ સિવાય વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવા પ્રયત્નશીલ રહીશ

નોંધ

---

(૩) સુપાત્રદાન

(અ) દરરોજ ગામમાં સાધુ કે સાધ્વી ભગવંત હોય તો ભોજન વખતે સ્વગૃહાંગણે સાધુ સાધ્વી ભગવંતને ભાવપૂર્વક

(૫) સાધર્મિક ભક્તિ

દર વર્ષે ઓછામાં ઓછા.....રૂા. સાધર્મિક બંધુઓની ભક્તિ માટે વાપરીશ.

નોંધ :

---

(૬) ચારિત્રની ભાવના

(અ) ઘરમાં યથાશક્તિ ઓઘો, મુહપત્તિ, પાત્રા, કામળી વગેરે ચારિત્રના ઉપકરણો વસાવી દરરોજ સવારે તેમની સમક્ષ ચારિત્ર લેવાની ભાવના ભાવીશ. તથા ચારિત્રધારી સાધુ-સાધ્વી ભગવંતોની હાર્દિક અનુમોદના – વંદના કરીશ.

(બ) જ્યાં સુધી હું ચારિત્રમાર્ગનો સ્વીકાર ન કરી શકું અથવા મારા એકાદ પણ સંતાનને યા મિત્રો સ્નેહીઓ–સ્વજનોમાંથી કોઈને પણ પ્રેરણા આપી પરમ પવિત્ર ચારિત્રના પંથે વાળી ન શકું ત્યાં સુધી મારે.....નો ત્યાગ છે.

(ક) ચારિત્ર લેવા ઇચ્છતા મારા સંતાનોને યા અન્ય કોઈને પણ અંતરાય રૂપ નહિ બનું પરંતુ રાજીખુશીથી આશીર્વાદપૂર્વક રજા આપી દીક્ષા અપાવીશ.

(ડ) બાલદીક્ષાનો વિરોધ નહિ કરૂં. કોઈ ભારેકર્મી આત્મા બાલદીક્ષાનો વિરોધ કરતો હશે તો તેને અટકાવવા બનતી કોશિષ કરીશ.

નોંધ :

---

(૭) યથાશક્તિ તપશ્ચર્યા

(અ) માંદગી આદિ અનિવાર્ય કારણ સિવાય દરરોજ નવકારશીનું પચ્ચક્ખાણ જરૂર કરીશ. છેવટે મહિનામાં.....દિવસ નવકારશી જરૂર કરીશ.

(ખ) માંદગી આદિ અનિવાર્ય કારણ સિવાય મહિનામાં ઉપવાસ/આયંબિલ/એકાસણા/આમાંથી [illegible] કરીશ

(ક) દર પૂનમ-અમાસના ઉપવાસ આયંબિલ એકાસણું કરીશ

(ખ) દર વર્ષે [illegible] આઠમ કે [illegible] કરીશ

નોંધ

(૮) તપસ્વીઓની ભક્તિ

(અ) માગી નહિ કે આમ [illegible] યા સુધી દર વર્ષે [illegible] થી આરી નહિ થાય કરાવવામાં, તપસ્વીઓના પારણા-ઉત્તર પારણા- આપી તપસ્વીઓનું બહુમાન કરવામાં પ્રભાવના ઉજમણામાં [illegible] તપ તથા તપસ્વીઓની ભક્તિના [illegible] આદામાં આદ [illegible] ના [illegible] કરીશ

(બ) દરરોજ ઓછામાં ઓછા ૧ કલાક [illegible] થી વધુની ભૂખી [illegible] યા ભાગે પણ ભૂખ્યા ભાગ પાડવા અને ન વધન આયંબિલના તપસ્વીઓને [illegible] નમસ્કાર કરીશ

નોંધ —

(૯) શાસનરક્ષાર્થે કાઉસગ્ગ

વિઘ્નનિવારક શ્રી જિનશાસનરક્ષાર્થે દર [illegible] ૧૨ [illegible] (૨૮ નવકાર) યા ૪ લોગસ્સ (૧૬ નવકાર)નો કાઉસગ્ગ [illegible] કરીશ

નોંધ —

卐

સમ્યક્ત્વની રક્ષા અને શુદ્ધિ માટે ખ્યાલમાં રાખવા યોગ્ય બાબતો.

(૧) વ્યાવહારિક કે ધાર્મિક કોઈપણ ક્રિયા કરતાં પહેલાં એ વિષયમાં દેવ-ગુરુ અને શાસ્ત્રની આજ્ઞાનો અવશ્ય લક્ષ રાખવો.

(૨) ગુરુ ભગવંતની આજ્ઞા યા ઇચ્છા વિરુદ્ધ મનસ્વી રીતે કાંઈ પણ ન કરવું.

(૩) જૈન ધર્મની કોઈ સૂક્ષ્મ વાત બુદ્ધિથી ન સમજાય તો પણ શ્રી જિનવચનમાં શંકા કરવી નહિ; પરંતુ પોતાની બુદ્ધિની મંદતા કબૂલ કરી જિનવચનમાં અનન્ય શ્રદ્ધા રાખવી.

(૪) જૈન ધર્મ સિવાય અન્ય ધર્મની અભિલાષા કરવી નહિ. તથા 'ધર્મ તો બધા સરખા છે' એમ માનવું કે બોલવું નહિ.

(૫) ધર્મક્રિયાઓનાં ફળ વિષે મનમાં સંશય રાખવો નહિ.

(૬) કોઈપણ ગચ્છનાં જૈન સાધુ-સાધ્વી ભગવંતોની નિંદા યા તિરસ્કાર કે અપમાન કરવું નહિ.

(૭) અરિહંત પરમાત્મા કરતાં શાસનદેવ-દેવીઓને વધારે મહત્ત્વ આપી અરિહંત પરમાત્માનો અવિનય કરવો નહિ.

(૮) આઠમ-પાંખી આદિ પર્વતિથિઓ તથા પર્યુષણ, આયંબિલની ઓળી તથા ત્રણ ચોમાસી અઠ્ઠાઈ એમ ૬ અઠ્ઠાઈઓમાં યથાશક્તિ તપશ્ચર્યા, બ્રહ્મચર્ય પાલન, સચિત્ત કે લીલોતરીનો તથા આરંભના કાર્યોનો ત્યાગ જરૂર કરવો. પર્વતિથિઓની ઉપેક્ષા ન કરવી.

(૯) સ્વ-ઇચ્છાથી અન્ય દર્શનીઓનાં મંદિરોમાં, તીર્થોમાં, કે બાવા-સંન્યાસીઓ વગેરે પાસે જવું નહિ. તેમની પ્રશંસા કે પરિચયથી બને તેટલા છેટા રહેવું.

(૧૦) હાજીપીર, શીતલામાતા, સંતોષી માતા, જખ બહુંતેરા, હનુમાન આદિની માનતા કરવી નહિ તથા નવરાત્રી, હોળી, ગણેશ ચોથ વગેરે લૌકિક ઉત્સવોમાં કે મેળામાં સ્વ-ઇચ્છાથી ભાગ લેવો નહિ.... ઇત્યાદિ.

卐 卐 卐

(૧) સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત

(સ્થૂલ અહિંસા વ્રત)

– મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા –

કોઈ પણ નિરપરાધી-નિર્દોષ બે ઇન્દ્રિયથી માંડીને પંચેન્દ્રિય સુધીના ત્રસ (હાલતા-ચાલતા) જીવોને જાણી જોઈ મારવાની બુદ્ધિથી હું મારીશ નહિ મારીશ નહિ તથા મારવાનો પ્રયત્ન પણ કરીશ નહિ આપું ફરમાન આદિ સ્થાવર જીવોની પણ યથાશક્તિ જયણા પાળીશ

ઘર બંધાવતાં કોઈ પણ આરંભ-સમારંભના માથામાં જૂ લીખ-ઉંદર, માંકડ-વાંદા આદિને ગુમાવવાની અગ્નિમાંથી બચાવવા જતાં જીવહિંસા થઈ જાય તેની જયણા

નોંધ –

– પેટા નિયમો –

(આ વ્રતની પુષ્ટિ અર્થે નીચેના નિયમો પણ યથાશક્તિ નિયમા લેવા)

(૧) જીવદયાની ટીપ

દર વર્ષે જીવદયાની ટીપમાં કે જીવદયા ખાતામાં આપવા [illegible] રૂ. ના નકરવ્યય જરૂર કરીશ

નોંધ –

(૫) અનુકમ્પાદાન

દરરોજ દીન દુઃખી, અનાથ અપંગ આદિને ઓછામાં ઓછું ૫-૧૦ ન. પૈ. નું કે તેટલા અન્ન-પાણી આદિનું અનુકમ્પાદાન જરૂર કરીશ.

નોંધ :

---

૧ લા વ્રતની રક્ષા અને શુદ્ધિ માટે ખ્યાલમાં રાખવા યોગ્ય બાબતો

(૧) ૭ મા ભોગોપભોગ વ્રતમાં દર્શાવેલ ૨૨ અભક્ષ્ય, ૩૨ અનંતકાય તથા ૧૫ કર્માદાનનો સર્વથા અથવા યથાશક્તિ અવશ્ય ત્યાગ કરવો. તથા ૮ મા વ્રતનાં નિયમોનું પણ યથાશક્તિ પાલન જરૂર કરવું.

(૨) 'મર,' 'મૂઓ' 'મરતો કેમ નથી?' 'મરે તો જાન છૂટે' ઇત્યાદિ શબ્દો બોલવા નહિ કે તેવું વિચારવું પણ નહિ.

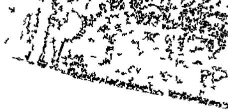
(૩) કોઇપણ જીવનું મનદુઃખ થાય તેવું વિચારવું, બોલવું, કે વર્તવું નહિ.

(૪) ઢોર-ઢાંખર, છોકરા-છૈયા કે નોકર-ચાકર આદિને તે મરી જાય તેની દરકાર રાખ્યા વિના મુશ્કેટાટ બાંધવા નહિ કે લાકડી આદિનો તેવી રીતે પ્રહાર કરવો નહિ. તેમના અંગોપાંગ છેદવા નહિ.

(૫) જાનવર કે મજૂર ઉપર ગજા ઉપરાંત બોજો લાદવો નહિ.

(૬) કોઇપણ જીવના આહાર-પાણીમાં અંતરાય કરવો નહિ.

(૭) કારણ વિના ઘાસ આદિ વનસ્પતિ ઉપરથી ચાલવું નહિ તથા ફૂલ-ફળ-પાન તોડવા નહિ.

(૭) અનુકંપાદાન

દરરોજ દીન દુઃખી, અનાથ અપંગ આદિને ખોરાકમાં થોડું ૫-૧૦ ન. પૈ. નું કે એટલા અન્ન-પાણી આદિનું અનુકંપાદાન જરૂર કરીશ.

નોંધ :

---

૧ લા વ્રતની રક્ષા અને શુદ્ધિ માટે ખ્યાલમાં રાખવા યોગ્ય બાબતો

(૧) ૭ મા ભોગોપભોગ વ્રતમાં દર્શાવેલ ૨૨ અભક્ષ્ય, ૩૨ અનંતકાય તથા ૧૫ કર્માદાનનો સર્વથા અથવા યથાશક્તિ અવશ્ય ત્યાગ કરવો. તથા ૮ મા વ્રતનાં નિયમોનું પણ યથાશક્તિ પાલન જરૂર કરવું.

(૨) 'મર,' 'મૂઓ' 'મરતો કેમ નથી ?' 'મરે તો જાન છૂટે' ઇત્યાદિ શબ્દો બોલવા નહિ કે તેવું વિચારવું પણ નહિ.

(૩) કોઇપણ જીવનું મન દુઃખ થાય તેવું વિચારવું, બોલવું, કે વર્તવુ નહિ.

(૪) ઢોર-ઢાંખર, છોકરા-છૈયા કે નોકર-ચાકર આદિને તે મરી જાય તેની દરકાર રાખ્યા વિના મુશ્કેટાટ બાંધવા નહિ કે લાકડી આદિનો તેવી રીતે પ્રહાર કરવો નહિ. તેમના અંગોપાંગ છેદવા નહિ.

(૫) જાનવર કે મજૂર ઉપર ગજા ઉપરાંત બોજો લા.વો નહિ.

(૬) કોઇપણ જીવના આહાર-પાણીમાં અંતરાય કરવો નહિ.

(૭) કારણ વિના ઘાસ આદિ વનસ્પતિ ઉપરથી ચાલવું નહિ તથા ફૂલ-ફળ-પાન તોડવા નહિ.

(૨) સ્થૂલ મૃષાવાદ વિરમણ વ્રત *

(સ્થૂલ અસત્ય ત્યાગ)

:— મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા :—

ધર્મકાર્ય સિવાય, નીચે દર્શાવેલા કન્યા અલીક વગેરે પાંચ મોટાં જૂઠાં, હું યાવજ્જીવ મારી ખાતર, સ્વજનોની ખાતર કે અન્ય કોઈની ખાતર પણ નહિ બોલું અને બીજાને પણ તેવા મોટાં જૂઠાં બોલવાની પ્રેરણા નહિ કરું.

નાનાં જૂઠાં પણ ન બોલવા માટે યથાશક્તિ જયણા રાખીશ.

(૧) કન્યા અલીક :— સગપણ આદિ પ્રસંગે કન્યા વગેરે દ્વિપદ સંબંધી મોટું જૂઠું બોલવું તે. દા. ત. સારી કન્યાને ખરાબ કહેવી; ખરાબને સારી કહેવી ઇત્યાદિ.

(૨) ગવાલીક :— ગાય વગેરે ચતુષ્પદની લેતી-દેતી વખતે મોટું જૂઠું બોલવું તે. દા. ત. દુઝારી ગાયને ઓછું દૂધ આપનારી કહેવી; ઓછું દૂધ આપનારને વધારે દૂધ આપનાર કહેવી ઇત્યાદિ.

(૩) ભૂમિ અલીક :— જમીન, ઘર, દુકાન વગેરેનાં વેચાણ આદિ પ્રસંગે મોટું જૂઠું બોલવું તે. દા. ત. પોતાની જમીનને પારકી કહેવી, પારકી જમીનને પોતાની કહેવી ઇત્યાદિ.

---

* આ વ્રતમા રાજદંડે, લોકનિંદે, સામી વ્યક્તિને અત્યંત આઘાત લાગે, સામી વ્યક્તિનો વિશ્વાસ ઊઠી જાય તેવા કન્યા અલીક વગેરે મોટા જૂઠનો નિષેધ જાણવો પરંતુ સૂક્ષ્મ જૂઠની જયણા જાણવી. અલીક=જૂઠું

1

(૩) સ્થૂલ અદત્તાદાન વિરમણ વ્રત

(ત્રીજું અણુવ્રત)

મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા.

જેનાથી રાજદંડ, લોકાપવાદ થાય અને લોકોમાં પણ વિશ્વાસઘાત થાય એવી–તાળાં તોડવાં, ખાતર પાડવું, ખીસ્સાં કાપવાં, લૂંટ ચલાવવી વગેરે દ્વારા સજીવ કે નિર્જીવ પદાર્થોની મોટી ચોરી યાવજ્જીવ હું પોતે નહિ કરું; બીજાને પણ તેમ કરવાની પ્રેરણા નહિ આપું, તદુપરાંત બનતા યથાશક્તિ વર્તવા કોશિશ કરીશ.

નોંધ.–

—: પેટા નિયમ :—

(૧) વેપારમાં નીતિ (અનીતિનો ત્યાગ)

(અ) જાણી જોઈને સારા–નરસા યા અસલી-નકલી માલની ભેળસેળ કરી સારા યા અસલી માલની કીંમતે વેચીશ નહિ.

(બ) ઓછા તોલ–માપ રાખી ગ્રાહકને છેતરીશ નહિ.

(ક) રાજ્ય વિરુદ્ધ મટકા, સટ્ટો, દારૂ આદિ ધંધા નહિ કરું.

(ડ) ભાગીદાર સાથે છેતરપીંડી–વિશ્વાસઘાત નહિ કરું.

નોંધ :–

આઠ, ફેરી આસોની અઠ્ઠાઇ, કાર્તિક ચોમાસાની અઠ્ઠાઇ, ફાગણ ચોમાસાની અઠ્ઠાઇ તથા અષાઢ ચોમાસાની અઠ્ઠાઇમાં સંપૂર્ણ બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરીશ.

( ) દર મહિને પર્વમાં સંપૂર્ણ બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરીશ

(૪) દિવસના સમયથી સંપૂર્ણ બ્રહ્મચર્ય પાળીશ

નોંધ -

(૭) નિરોધ-નસબંધી-ગર્ભપાત-છુટાછેડા અને વિધવા વિવાહનો ત્યાગ

અનેક [illegible] કરનારા, બ્રહ્મચર્યને અત્યંત હાનિ પહોંચાડનારા, પરમ પવિત્ર આર્ય સંસ્કૃતિને છિન્ન-ભિન્ન કરી નાખનારા, અને શાસ્ત્ર નિષિદ્ધ એવા ઉપરોક્ત પાપોનું સેવન હું સ્વયં નહિ કરું [illegible] બીજાને પણ તેમ કરવાની સલાહ નહિ આપું

નોંધ -

(૮) પરાયા બેટા વાડાનો ત્યાગ

મારા તથા મારા આશ્રિત કુટુંબીજનોના સંતાનો સિવાય બીજાના સંતાનોના લગ્ન (વિવાહ) હું નહિ કરાવું.

નોંધ -

(૯) જાતીય બદીનો ત્યાગ

(અ) હસ્તદોષ આદિ કોઈપણ પ્રકારની જાતીય બદીઓનું સેવન હું નહિ કરું.

(બ) [illegible] જાતીય દૂષણનું જે વખતે સેવન થશે તેના

[illegible]
[illegible] ગણીશ.

નોંધ –

(૫) અશ્લીલ સિનેમા-નાટક-ટી. વી. ત્યાગ

(અ) બ્રહ્મચર્યને હાનિ પહોંચાડનાર અશ્લીલ સિનેમા-નાટક નહિ જોઉં. સ્કૂલ-કોલેજ આદિમાં ક્યારેક ભજવાતા નાટક કે ચલચિત્રો જોવા જ પડે તો પણ અશ્લીલ ન હોય તો જોવાની જયણા.

(બ) ટી. વી. સર્વથા નહિ જોઉં

(ક) છેવટે ટી. વી. ઉપર ચલચિત્ર તથા છાયાગીત અને તેવા બીજા પણ મનને દૂષિત કરે તેવા કાર્યક્રમો તો નહિ જ જોઉં.

(ડ) જ્યાં સુધી ઘરમાંથી ટી. વી. દૂર નહિ થાય ત્યાં સુધી મારે... નો ત્યાગ.

(ઇ) પાડોશી આદિના ઘરમાં રહેલ ટી. વી ના કાર્યક્રમો જોવા માટે ખાસ ત્યાં નહિ જાઉં ન છૂટકે અનાયાસે જોવાઇ જવાય તેની જયણા અથવા ૧૨ નવકાર ગણીશ.

નોંધ :-

(૬) ઉદ્દભટ વેષ-ભૂષાનો ત્યાગ

(અ) મારા અને મને જોનારના અંતરમાં વિકારો ઉત્પન્ન કરાવનારા, અને મોહભાવ વધારનારા ફીટ, ટૂંકા પારદર્શક, ભભકદાર કલરવાળા કે વિચિત્ર ડીઝાઇનોવાળા ફેસનેબલ કપડા યાને ઉદ્દભટ વેષભૂષા હું નહિ પહેરું.

(બ) મુનિજીવનની સ્મૃતિ નિમિત્તે ગકે નવો જ પોશીશ
નોધ –

---

(૭) લિપ્સ્ટીક - પફ – પાવડરનો ત્યાગ

નનપ ના બ્રહ્મચર્યને હાનિ પહોંચાડનાર શરીર પ્ર નના
નાદભાવને વધારના ા એના લિપ્સ્ટીક – પફ – પાવડરના આગ
સા બન નહિ કર
નોધ –

---

(૮) ડીટેકટીવ વાતાઓ પ્રણયકથાઓ, સિને સાહિત્ય

(અ) અનાર કુસસ્કોને જન્મ આપનાર અને વિરસાગનાન
ઉત્તેજિત કરનાર ઉપનામ પ્રમત્ત સાહિત્ય નહિ વાન
(બ) બાળ ઘ મા કોઈ તેવા પ્રમત્તુ સાહિત્ય વાંચતા દેખે તન
પાસ નમનતી ઉપનામ પ્રમત્તા સાહિત્યને બાળ ઘ બાથી
દ ાતા ન આપારી નહ યા નુધી આન ના થા ા
નોધ –

---

(૯) નટ નટીઓના કેલેન્ડર

ઘ ના પવિત્ર વાતાવરણને દૂષિત કરનાર નટ નટીઓના
કેન ાન બાળ ઘરના સ્થાન નહિ આપું
નોધ –

---

(૧૦) ખરાબ ભોજન ત્યાગ

(અ) બ્રહ્મચર્યને બાધા પહોંચાડનારા ા વિપાની અન પમ ીન
મિત્રાની સાસનનહિ કરું
(બ) વિજાતીય સાથે મિત્રતા બાંધવાનુ આ મધાની સાહસ
નહિ કરું
નોધ –

[illegible] .....

([illegible])

બ્રહ્મચર્યની નવ વાડ

(૧) સ્ત્રી, પશુ તથા નપુંસક, જ્યાં ન હોય તેવા સ્થાનમાં રહેવું.

(૨) સ્ત્રીની સાથે તથા સ્ત્રીઓની [illegible] વાતો કરવી નહિ.

(૩) સ્ત્રી બેઠી હોય તે આસન ઉપર બે ઘડી સુધી બેસવું નહિ.

(૪) રાગ પૂર્વક સ્ત્રીના અંગોપાંગ જોવા નહિ.

(૫) સ્ત્રી પુરુષ સૂતા હોય ત્યાં ભીંતના [illegible] સ્થાનકે રહેવું નહિ.

(૬) પૂર્વે ભોગવેલા ભોગોને યાદ કરવા નહિ.

(૭) અતિ સ્નિગ્ધ રસકસવાળો માદક આહાર કરવો નહિ.

(૮) લૂખું ભોજન પણ પ્રમાણથી અધિક કરવું નહિ.

(૯) શરીરની ટાપ ટીપ કરવી નહિ.

(ઉપરોક્ત નવ વાડોમાં બહેનોએ 'સ્ત્રી' શબ્દ હોય ત્યાં 'પુરુષ' અને 'પુરુષ' શબ્દ હોય ત્યાં 'સ્ત્રી' શબ્દ સમજવો.)

આ ઉપરાંત આગળ દર્શાવેલા આ વ્રતના પેટા નિયમોનું પણ ચુસ્ત રીતે પાલન કરવાથી બ્રહ્મચર્ય વ્રત પાળવામાં સરળતા રહે છે.

(૫) પરિગ્રહ પરિમાણ વ્રત

મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા

નીચે પ્રમાણે [illegible] નાગુ [illegible] નવ પ્રકારના પરિગ્રહનું પ્રમાણ [illegible] તેના કરતા વધારે [illegible] થાય તો ધર્મકાર્યોમાં ખર્ચી નાખીશ પરંતુ પોતાના કુટુંબ આદિના ઉપયોગમાં નહિ વાપરું

નોંધ –

નવવિધ પરિગ્રહ પરિમાણ

(૧) ક્ષેત્ર – [illegible] ની જમીન [illegible] થી [illegible] વધારે નહિ રાખુ

(૨) વાસ્તુ – ઘર, દુકાન, [illegible] થી વધારે નહિ રાખુ

(૩) સોનુ – [illegible] તથા નહિ [illegible] થી વધારે નહિ રાખુ

(૪) ચાંદી – [illegible] તથા નહિ [illegible] નાથી વધારે નહિ રાખુ

(૫) ધન – [illegible] થી વધારે નહિ રાખુ તથા [illegible] થી [illegible] મતથી વધારે નહિ રાખુ

(૬) ધાન્ય – [illegible] મનથી વધારે સંગ્રહ નહિ કરું

(૭) દ્વિપદ – નોકર, [illegible] દાસ દાસી [illegible] થી વધુ નહિ રાખુ [illegible]

[illegible]

(૮) [illegible] [illegible]

(૯) કુપ્ય [illegible] નહિ [illegible].

નોંધ -

- મેરા નિયમ -

(૧) ધંધાથી નિવૃત્તિ-ધર્મમાં પ્રવૃત્તિ

(અ) મારી પાસે એકંદર રકમ ______ રૂા. થ[illegible] પછી અવશ્ય હું વેપાર-ધંધાથી નિવૃત્ત થઈ ધર્મમય જીવન વીતાવીશ

(બ) વ્યાજ કે ભાડાની માસિક વાર્ષિક આવક ______ રૂા. થતી હશે તો હું અન્ય ધંધાથી નિવૃત્ત થઈ ધર્મમય જીવન વીતાવીશ.

નોંધ :-

પાંચમા વ્રતની રક્ષા-શુદ્ધિ માટે..

(૧) ધર્મક્રિયાઓમાં બાધ ન આવે એ રીતે નીતિપૂર્વક પુરૂષાર્થ કરતાં જે ધનાદિ પ્રાપ્ત થાય તેમાં જ સંતોષ રાખવો; પરંતુ પરિગ્રહ વધારવા માટે મોટા આરંભ કે અનીતિ આદિ ન કરવા.

(૨) પ્રમાણથી અધિક પરિગ્રહ થવા માંડે કે તરત જ ધર્મકાર્યોમાં ખર્ચી નાખવું; પણ પુત્રાદિનાં નામે ચડાવવા કોશિષ ન કરવી.

(૩) નક્કી કરેલા પરિગ્રહ પરિમાણને અવાર-નવાર વાંચી જવું અને તે પ્રમાણે વર્તાય છે કે નહિ તેની તકેદારી રાખવી ઇત્યાદિ...

卐 卐 卐

(૬) દિશિ વ્રત

– મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા –

હું મારી જિંદગીમાં મારા વર્તમાનકાલીન નિવાસસ્થાનથી પૂર્વ, પશ્ચિમ વગેરે આઠ તીર્છી દિશાઓમાં [illegible] માઇલથી બહારના ક્ષેત્રમાં અથવા આ તથી બહાર સ્વાધીનના પૂર્વ [illegible] દાખ્ખે નહિ જાઉં તથા ઉપર વિમાન ઉડે ત્યાં સુધી અને નીચે [illegible] વધારે નીચે નહિ જાઉં

ધર્મ માટે તથા સુધાદિ પ્રસંગે જીવનરક્ષાર્થે જવું પડે તેની જયણા. તથા આ સુ પ્રમાણથી બહારના ક્ષેત્રમાં કાગળ, તાર સંદેશ ટેલિફોન આદિ મોકલવાની જયણા

નોંધ –

– પેટા નિયમ –

(૧) વર્ષા ચાતુર્માસમાં મર્યાદા

વિશેષ જીવ વિરાધનાથી બચવા માટે તથા ધર્મમાં સ્થિરતા પ્રાપ્ત કરવાના હેતુથી, વર્ષા ચાતુર્માસ દરમ્યાન જે ગામ કે નગરમાં હું ચાતુર્માસમાં [illegible] ત્યાંથી [illegible] માઇલ બહારના ક્ષેત્રમાં, ધર્મકાર્ય સિવાય નહિ જાઉં

નોંધ –

છઠ્ઠા વ્રતની રક્ષા તથા શુદ્ધિ માટે

(૧) દિશા [illegible] જે પ્રમાણ નક્કી કર્યું [illegible] કરી લેવું

(૨) [illegible] દિશાના પ્રમાણમાં ઘટાડો કરી [illegible] કરવું તેટલું પ્રમાણ વધારવાની કોશિષ ન કરવી

(૩) [illegible]

卐 卐 卐

(૭) ભોગોપભોગ વ્રત

-: મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા :-

(અ) ભોગ અને ઉપભોગની વસ્તુઓનું પરિમાણ કરવા માટે નીચે મુજબ સચિત્ત દ્રવ્ય વિગઈ.. વગેરે ૧૪ નિયમોનો જિંદગીભર માટે હું સ્વીકાર કરું છું. દરરોજ સવાર-સાંજ એ નિયમોને યાદ કરવા તથા યથાશક્તિ સંક્ષેપવા માટે પ્રયત્નશીલ રહીશ.

૨૨ અભક્ષ્ય તથા ૩૨ અનંતકાયનો પણ નીચે મુજબ યથાશક્તિ જિંદગીભર માટે ત્યાગ કરું છું.

(બ) અંગાર કર્મ વગેરે ૧૫ કર્માદાનોમાંથી સર્વને અથવા નીચે મુજબ યથાશક્તિ જિંદગીભર માટે ત્યાગ કરું છું.

નોંધઃ-

---

૧૪ નિયમની સંક્ષિપ્ત સમજ

(નીચે મુજબ ૧૪ નિયમોની સમજ મેળવીને પાછળ આપેલા કોઠામાં તેમનુ પ્રમાણ લખવું.

(૧) **સચિત્ત:** ફૂલ, ફળ, પાન, બીજ, લીલુ દાતણ, ઊગી શકે તેવું ધાન્ય, કાચું મીઠું, કાચું પાણી તથા ચલિતરસ વસ્તુઓ વગેરે સર્વ સજીવ પદાર્થોનું વજનથી પ્રમાણ ધારવુ.

(૨) **દ્રવ્ય:** રોટલી, દાળ, ભાત, શાક, છાસ, ઘી, દૂધ, પાણી વગેરે અલગ અલગ નામ તથા સ્વાદવાળી વસ્તુઓનું સંખ્યાથી પ્રમાણ ધારવું.

(૩) **વિગઈ.** દૂધ દહી, ઘી, તેલ, ગોળ અને કડા (તળેલી વસ્તુઓ) એ છ વિગઇઓમાંથી વારાફરતી અથવા કોઇપણ એક કે તેથી વધુ કાચી કે પાકી વિગઇનો ત્યાગ કરવો. દૂધ-દહી વગેરે કાચી વિગઇ કહેવાય, જ્યારે તેમાંથી બનાવેલ દૂધપાક, દહીંવડા વગેરે પાકી વિગઇ કહેવાય. પાકી વિગઇનો ત્યાગ કરનારે કાચી વિગઇ પણ ન જ ખાવી.

(૪) ઉપાનહ (પગરખા) —બૂટ, ચંપલ, મોજા વગેરે તમામ પ્રકારના પગરખાના જોડની સંખ્યા ધારવી નવા ખરીદતી વખતે અનેક જોડી પગરખામા પગ નાખવા પડે તેની જયણા

(૫) તંબોલ —પાન, સોપારી, સુવા, ધાણા, વરિયાળી, તજ, લવીંગ ઈલાયચી વગેરે મુખવાસની ચીજોનુ વજનથી પ્રમાણ ધારવુ

(૬) ચીર (વસ્ત્ર) —પહેરવાના તથા ટુવાલ, રૂમાલ ચાદર વગેરે વાપરવાના વસ્ત્રોનુ સંખ્યાથી પ્રમાણ ધારવુ ધર્મક્રિયાએ અધિક વસ્ત્રોની જયણા

(૭) કુસુમ —ફૂલ, અત્તર, ઘી, તેલ, દવા આદિ સૂંઘવા યોગ્ય વસ્તુઓનુ વજનથી પ્રમાણ ધારવુ ખરીદી આદિ પ્રસંગે ઘી–તેલના ડબ્બાને ન સૂંઘતા આંગળી પર ઘી વગેરે લઈને સૂંઘવુ

(૮) વાહન —મોટર, સ્કૂટર, સાયકલ, આગગાડી, વિમાન, [illegible], આગબોટ, બળદગાડી, ઘોડાગાડી, વગેરે વાહનોનુ સંખ્યાથી પ્રમાણ ધારવુ

(૯) શયન —ખાટલા, ગાદલા, ગાદી, તકીયા, [illegible], પલંગ, ખાટલા, ખુરશી, પાટલા, બાંકડા વગેરે સુવા તથા બેસવા માટે વાપરવાના તમામ સાધનોનુ સંખ્યાથી પ્રમાણ ધારવુ [illegible] ઉપર [illegible] અનિવાર્ય સંયોગામા [illegible] ગણવાની જયણા રાખી શકાય

(૧૦) વિલેપન —કેસર, ચંદન, [illegible] ઉપર લેપ [illegible] વસ્તુ [illegible]

(૧૧) બ્રહ્મચર્ય —સ્વપત્ની [illegible]
[illegible]

[illegible]

(૧૨) દિશિ [illegible] પ્રમાણ ધારવું.

(૧૩) સ્નાન [illegible]

(૧૪) ભક્ત-પાન : [illegible] પાણી, સુખડી, ફળ આદિ [illegible] વજનથી પ્રમાણ ધારવું.

(આ ૧૪ નિયમો ઉપરાંત બીજા પણ કેટલાક નિયમો આ સાથે ધારવાનો વ્યવહાર છે તે આ પ્રમાણે)

(૧) **પૃથ્વીકાય** - માટી, રેતી, કાંકરા, પથ્થર, શિલા, મીઠું વગેરેનું વજનથી પ્રમાણ ધારવું. ખેતી તથા કુવા વગેરે ખોદાવવાના પ્રસંગે એકર તથા ચો. ફુટથી પ્રમાણ ધારવું.

(૨) **અપ્કાય** ;– પીવા તથા વાપરવા માટેનાં પાણીનું વજનથી યા બેડાની સંખ્યાથી કે બાલદીથી પ્રમાણ ધારવુ.

(૩) **તેઉકાય** :– ચૂલા, ભઠ્ઠી, સગડી, પ્રાયમસ, દીવા, બલ્બ, ટયુબલાઇટ, ઇસ્ત્રી, હાથબત્તી, બીડી, સીગારેટ વગેરે અગ્નિ કે વિજળીનાં સાધનોનું સંખ્યાથી પ્રમાણ ધારવુ

(૪) **વાઉકાય** – ઇલેકટ્રીક પંખા, હાથપંખા, વગેરે વાયુકાયનાં સાધનોનુ સંખ્યાથી પ્રમાણ ધારવુ.

(૫) **વનસ્પતકાય** :– ખાવા માટે તથા અન્ય ઉપયોગ માટે વનસ્પતિ કાયના આરંભનું વજનથી પ્રમાણ ધારવું.

(૬) **ત્રસકાય** :– બેઇંદ્રિયાદિક નિરપરાધી ત્રસ જીવને જાણી જોઇને મારી નાખવાની બુદ્ધિથી ન મારવાની ધારણા કરવી.

(૧) અસિ – તલવાર, ખ ઙ્ગ, સોય, કાતર, મૂઠી, ચપ્પુ, છ રી વગેરે હથિયારો, ઓજારો કે ય ત્રોનુ સ ખ્યાથી પ્રમાણ ધારવુ

(૨) મસિ – ઇ ડીપેન, બોલપેન, સ્કેચપેન, સ્લેટ, પેન, ચોક, શાહીના ખડિયા, નોટબુક, કાગળ વગેરે લખવાના સાધનોનુ સ ખ્યાથી પ્રમાણ ધા વુ

(૩) કૃષિ – ખેતી તથા અન્ય વ્યવસાયોમા ઉપયોગમા આવતા સાધનોનુ સ ખ્યાથી પ્રમાણ ધા વુ

દા ત. કોસ, કોદાળો પાવડો, દાતરડુ, દુકાન, પેઢી, ગોડાઉન વગેરે

– ૧૪ નિયમની પ્રતિજ્ઞા –

નીચે લખ્યા મુજબ ૧૪ નિયમની ધારણા હુ યાવજ્જીવ માટે કરુ છુ નીચે લખ્યા કરતા વધારે પ્રમાણમા ભોગ-ઉપભોગની વસ્તુઓનો ઉપયોગ હુ જિંદગીભરમા કોઇપણ દિવસ નહિ કરુ તથા દરરોજ સવાર-સાજ આ ૧૪ નિયમોને યાદ કરવા તથા યથાશક્તિ સ ક્ષેપવા માટે પ્રયત્નશીલ રહીશ

– ૧૪ નિયમોનો કોઠો –

નિયમનુ નામ	દિવસ માટે	રાત્રિ માટે
(૧) સચિત્ત	...	
(૨) દ્રવ્ય	દ્રવ્ય	
(૩) વિગઈ	કાચી/પાકી	
(૪) ઉપાનહ (પગરખા)	જોડી	

નિયમનું નામ	દિવસ માટે	રાત્રિ માટે
(૫) તંબોલ	... તોલા	... .
(૬) ચીર (વસ્ત્ર)	. ... નંગ	. ...
(૭) કુસુમ	. ગ્રામ	.. . .
(૮) વાહન	... . નંગ	.. . ...
(૯) શયન	નંગ	. .
(૧૦) વિલેપન	.. ગ્રામ	. ... .
(૧૧) બ્રહ્મચર્ય	સંપૂર્ણ/સ્વદારા સંતોષ	. .... .
(૧૨) દિશિ	. . ...માઈલ	.. .
(૧૩) સ્નાન	... વાર	...
(૧૪) ભક્તપાન	... કિલો	. .
(૧) પૃથ્વીકાય	. કિલો/મણ	. .
(૨) અપ્કાય	. ...બેડા/બાલદી	.
(૩) તેઉકાય	.. સાધન	.. . ...
(૪) વાઉકાય	સાધન	.. .. .
(૫) વનસ્પતિકાય	કિલો/મણ	
(૬) ત્રસકાય	. ...જયણા	. . .
(૧) અસિ	. સાધન	.
(૨) મસિ	. સાધન	.
(૩) કૃષિ	. .. સાધન	. .

ઉપર મુજબ ચૌદ નિયમ ધારી દરરોજ સવાર-સાંજ ગુરુમુખેથી, વ્રતધારી શ્રાવક પાસેથી કે છેવટે સ્વયં નીચે મુજબ 'દેશાવગાસિક' પચ્ચક્ખાણ લેવું

૧૪ નિયમનુ પચ્ચક્ખાણ

દેસાવગાસિયં ઉવભોગં પરિભોગં પચ્ચક્ખાઇ (પચ્ચક્ખામિ), અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઇ (વોસિરામિ)

નોંધ —

— ૩૨ અનંતકાય —

(જેમાં સોયના અગ્રભાગ જેટલા વિભાગમાં પણ અનંતાનંત નિગોદના જીવો રહેલા હોય છે એવા નીચેના ૩૨ અનંતકાયના સર્વથા છેવટે યથાશક્તિ ત્યાગ કરવો જેનો ત્યાગ કર્યો હોય તેની આગળ × એવી નિશાની કરવી)

(૧) બટાકા	(૨) ડુંગળી
(૩) લસણ	(૪) ગાજર
(૫) મૂળા (પાંચે અંગ)	(૬) લીલું આદુ
(૭) લીલી હળદર	(૮) લીલો કચૂરો
(૯) સૂરણકંદ	(૧૦) વજ્રકંદ
(૧૧) ખીલોડા (કંદ)	(૧૨) ખિરિશુઆ (કંદ)

(૧૩) લોઢી પદ્મિની કંદ

(૧૫) કુમળાં પાંદડાં (કૂંપળ)

(૧૭) કુંવાર

(૧૯) ગળો

(૨૧) ભૂમિફોડા
(બિલાડી ટોપ)

(૨૩) થેગની ભાજી

(૨૫) વત્થુલાની ભાજી
(પ્રથમ ઉગતી)

(૨૭) શતાવરી

(૨૯) અમૃતવેલ

(૩૧) વાંશકારેલા

(૧૪) કૂણી આમલી

(૧૬) ફણગાવેલા
કઠોળનાં અંકુર

(૧૮) ગાજર

(૨૦) ગરમાર

(૨૨) લુણીની ભાજી

(૨૪) પાલકની ભાજી

(૨૬) લીલી મોથ

(૨૮) વિરાલી

(૩૦) સૂઅરવલ્લી

(૩૨) લૂણવૃક્ષની છાલ

—: અનંતકાયની પ્રતિજ્ઞા :—

ઉપરોક્ત ૩૨ અનંતકાયનો હું સર્વથા અથવા છેવટે × આવી નિશાનીવાળા અનંતકાયનો જિંદગીભર માટે ત્યાગ કરૂં છું

(અજાણપણામાં, ભેળસેળમાં ખવાઇ જવાય અથવા ગાઢ બિમારીમાં ન છૂટકે ખાવુ પડે તેની જયણા.)

નોંધ :

૨૨ અભક્ષ્ય

– પ્રતિજ્ઞા –

હું યાવજ્જીવ માટે નીચે જણાવેલ ૨૨ અભક્ષ્યનો સર્વથા ત્યાગ કરું છું અથવા છેવટે × આવી નિશાનીવાળા અભક્ષ્યનો ત્યાગ કરું છું

એકનેકમા, અજાણપણમા ખવાઇ જવાય અથવા ગાઢ બિમારીમા ન છુટકે ખાવુ પડે તેની જયણા

નોંધ

(નીચેના ૨૨ અભક્ષ્યોમાથી જેનો ત્યાગ કર્યો હોય તેની આગળ × આવી નિશાની કરવી બનતા સુધી બધા જ અભક્ષ્યનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો)

(૧) વડના ટેટા	(૨) પાન્ન પીપળાની ટેટી
(૩) પીપર પીપળાની ટેટી	(૪) ઉંબર (ગુલર)ની ટેટી
(૫) કાકોદુંબરની ટેટી	(૬) માંસ
(૭) મદિરા	(૮) મધ
(૯) માખણ	(૧૦) બરફ
(૧૧) ઝેર (અફીણ વગેરે)	(૧૨) કરા
(૧૩) કાચી માટી (કાચું મીઠું વગેરે)	(૧૪) રાત્રિ-ભોજન
(૧૫) બહુબીજ (અંજીર, ખસખસ વગેરે)	(૧૬) અનંતકાય-બત્રીસ
(૧૭) બોળ અથાણા	(૧૮) દ્વિદળ (કઠોળ અને કાચા ગોરસના મિશ્રણવાળી ચીજ)
(૧૯) રીંગણા	(૨૦) અજાણ્યા ફળ-ફૂલ

(૪) ત્રણ ટાઈમથી વધારે ખાવાનો ત્યાગ

(અ) દિવસમાં ત્રણ ટાઈમથી વધારે વખત નહિ ખાઉં. દવા માટે જયણા.

(બ) ઊભા ઊભા કે ચાલતાં ચાલતાં નહિ ખાઉં.

નોંધ:–

---

(૫) રાત્રિ ભોજન ત્યાગ

(અ) સર્વથા રાત્રિભોજન નહિ કરું. દવાની જયણા.

(બ) દર પૂનમ – અમાસના યા દર રવિવારે જરૂર ચોવિહાર કરી રાત્રિ ભોજનનો ત્યાગ કરીશ.

(ક) છેવટે રાત્રે એકવારથી વધારે વખત તો ભોજન નહિ જ કરું.

નોંધ:–

---

(૭) ચોમાસામાં તલ – મેવો – કોથમીર તથા પાંદડાનાં શાકનો ત્યાગ

જીવહિંસાથી બચવા માટે વર્ષા ચાતુર્માસમાં તલ, દરેક પ્રકારનો મેવો (તે જ દિવસે ગોટલાથી અલગ કરેલી પિસ્તા, બદામ તથા અખરોટની મીંજ સિવાય), કોથમીર, લીંબડાનાં પાન તથા દરેક પ્રકારનાં પાંદડાંનાં શાકનું ભક્ષણ હું નહિ કરું. ઉનાળામાં પણ તલનું ભક્ષણ નહિ કરું.

નોંધ :–

卐

—: ૧૫ કર્માદાન :—

~ પ્રતિજ્ઞા ~

નીચે લખેલા મહાહિંસાના કારણ એવા ૧૫ કર્માદાન (જેનાથી પુષ્કળ કર્મનુ આદાન—આગમન થાય છે તે)માથી સર્વનો અથવા × આવી નિશાનીથી યુક્ત કર્માદાનનુ હુ યાવજ્જીવ માટે ત્યાગ કરુ છુ (જે કર્માદાનનો ત્યાગ કરવો હોય તેની આગળ × આવી નિશાની કરવી)

નોધ

(નીચેના ૧૫ કર્માદાનોનો વેપાર-ધધાની રીતે, આજીવિકા ચલાવવાના સાધન તરીકે ત્યાગ જાણવો પરંતુ ઘર કાર્ય માટે ક્વચિત તેમ કરવુ પડે તેની જયણા સમજવી)

(૧) અગારકર્મ જેમા અગ્નિનો મુખ્યતયા ઉપયોગ હોય તેવા ધધા દા ત. ચૂનો, ઈંટ, નળીઆ, કોલસા આદિ પકવી તેનો વ્યાપાર કરવો તથા લુહાર, સોની, કસારા, કદોઇ, કુભાર, ભાડભુજા ઇત્યાદિના ધધા

(૨) વનકર્મ વનસ્પતિ અને તેના અગોનુ છેદન—ભેદન કરી તેનો વેપાર કરવો તે દા ત લાકડા વેરવાનો તથા વેચવાનો ધધો, લીલા ફળ વેચવાનો ધધો, ફૂલ વેચવાનો માળીનો ધધો, રૂ વેચવાનો ધધો, અનાજનો ધધો ઇત્યાદિ

(૩) શકટ કર્મ : ગાડા, મોટર, રેલ્વે, વિમાન, વહાણ આગબોટ વગેરે વાહનો અને તેના અવયવો—સ્પેરપાર્ટસ બનાવી વેચવનો ધધો કરવો તે

(૪) **ભાટક કર્મ** : ખટારા, ટેક્ષી, સાઇકલ સ્કૂટર, ઘોડા, બળદ, ઊંટ વગેરે તથા મકાનો ભાડે આપવાનો ધંધો કરવો તે.

(૫) **સ્ફોટક કર્મ** : કૂવા, તળાવ, બોરીંગ, ખાની, ખાણ આદિ માટે જમીન ફોડવાનો ધંધો કરવો તે.

(૬) **દંતવાણિજ્ય** : હાથીદાંત, કસ્તૂરી, મોતી, હાડકાં, ચામડાં, શીંગડા, આદિ પ્રાણિઓનાં અંગોનો વેપાર કરવો તે.

(૭) **લાક્ષા વાણિજ્ય** : લાખ, ગળી, ગુંદર, મનઃશિલા, હરતાલ, સાજીખાર, સાબુ આદિ બનાવી તેનો વેપાર કરવો તે.

(૮) **રસ વાણિજ્ય** : દૂધ, ઘી, તેલ, ગોળ, ખાંડ, મધ, દારૂ આદિ બનાવી તેનો વેપાર કરવો તે.

(૯) **વિષ વાણિજ્ય** : અફીણ, સોમલ, વચ્છનાગ, ડી. ડી. ટી. ટીક ટવેન્ટી વગેરે ઝેર કે ઝેરી દવાઓ તથા બંદુક, પિસ્તોલ, તલવાર, છુરી વગેરે જીવઘાતક અસ્ત્ર-શસ્ત્રો બનાવી તેનો વેપાર કરવો તે...

(૧૦) **કેશ વાણિજ્ય** : પશુ પક્ષી તથા મનુષ્યોનો તેમજ તેમના વાળ, ઊન, પીંછાં આદિ વેચવાનો ધંધો કરવો તે.

(૧૧) **યંત્ર પીલન કર્મ** : મીલ, કારખાના, જીન, ઘંટી, ઘાણી વગેરે યંત્રો ચલાવવાના ધંધા કરવા તે.

(૧૨) **નિર્લાંછન કર્મ** : પશુ-પંખી કે મનુષ્યનાં અંગોપાંગ છેદવા, ડામ દેવા, નાક-કાન વીંધવા, બળદ વગેરેને ખસી કરવા ઇત્યાદિનો ધંધો કરવો તે.

(૧૩) દવદાન કર્મ જગલ, ઘર, ખેતર, વિગેરેને આગ લગાડવાના ધધા કરવા તે

(૧૪) સરોવર આદિ શોષણ કર્મ કૂવા, તળાવ, સરોવર આદિના પાણી ઉલેચવાના ધધા કરવા તે

(૧૫) અસતી પોષણ કર્મ કૂતરા, બિલાડા, કૂકડા, મેના, પોપટ, વગેરે પશુ – પક્ષીઓને પાળી – પોષી તેનો વેપાર કરવો તથા વેશ્યા, કસાઈ, માછીમાર, ચોર, જુગારી વગેરેને પોષી તેમના દ્વારા આજીવિકા મેળવવાના ધધા કરવા તે

[ઉપરોક્ત ૧૫ કર્માદાનો તથા બીજા પણ જલ્લાદ, કોટવાળ, જેલર વગેરેના ક્રૂર પરિણામવાળા કાર્યો શ્રાવકોએ કરવા જોઇએ નહિ છતા પણ જેના વિના ન ચાલી શકે તેમ હોય તેની યથાયોગ્ય રીતે મર્યાદા બાધવી]

નોધ –

સાતમા વ્રતની રક્ષા – શુદ્ધિ માટે

(૧) ૨૨ અભક્ષ્ય, ૩૨ અનતકાય, સચિત્ત – અચિત્ત, ચલિત રસ આદિની વિશેષ સમજ ' અભક્ષ્ય – અનતકાય વિચાર ' આદિ પુસ્તકમાથી તથા ગુરુગમથી મેળવવા માટે તત્પર રહે‌વુ

(૨) ૧૪ નિયમ તથા ૧૫ કર્માદાનની પણ વિશેષ સમજ ઉપાર્જન કરીને મેળવવા તત્પર રહેવુ

(૩) પર્વતિથિઓ તથા પર્વ દિવસોમા આરભ – સમારભના કાર્યનો તથા લીલોતરીનો ત્યાગ કરવો ઇત્યાદિ

(૮) અનર્થદંડ વિરમણ વ્રત

વ્યાખ્યા :– શરીર, કુટુંબ આદિનાં નિર્વાહનાં પ્રયોજનથી જે સપાપ પ્રવૃત્તિ કરવી પડે તે અર્થદંડ કહેવાય. પરંતુ તેવા કોઇપણ પ્રયોજન વિના જે કેવળ ટેવને આધીન થઇને કે કુતૂહલવૃત્તિથી પ્રેરાઇને યા ક્ષુલ્લક શોખને ખાતર સપાપ પ્રવૃત્તિ કરાય તે બધી અનર્થદંડ કહેવાય. ...ટૂંકમાં અનર્થ એટલે અર્થ–પ્રયોજન વિના જ આત્મા કર્મથી દંડાય, તેવી માનસિક, વાચિક કે કાયિક પ્રવૃત્તિને અનર્થદંડ કહેવાય. તેના 'અપધ્યાન આચરિત' વગેરે ૪ પ્રકાર છે, તેનો યથાશકિત ત્યાગ કરવા માટે નીચેની પ્રતિજ્ઞા લેવી.

–: મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા :–

(૧) **અપધ્યાન આચરિત ત્યાગ**.–હું મારી જિંદગીમાં કદી પણ આર્ત–રૌદ્રધ્યાનને વશ થઈ આત્મહત્યા નહિ કરુ, કોઇનું ખૂન નહિ કરુ; તથા ધર્મકરણીના બદલારૂપે સ્વર્ગાદિ સુખોની માગણી કરવી ઇત્યાદિ નિયાણું નહિં બાંધું. એ સિવાય પણ આર્ત–રૌદ્ર ધ્યાન ઓછું કરવા માટે કે ન કરવા માટે યથાશકિત પ્રયત્નશીલ રહીશ.

(૨) **પ્રમાદ આચરિત ત્યાગ** –

(અ) હું મારી જીંદગીમાં જુગાર, માંસ, મદિરા, ચોરી, શિકાર, પરસ્ત્રીગમન તથા વેશ્યાગમને એ સાત મહાવ્યસનનું સેવન નહિ કરું.

(બ) સ્ત્રીકથા, ભોજનકથા, દેશકથા અને રાજકથા એ ચાર વિકથાઓ તથા નિંદા-કુથલીનો યથાશક્તિ ત્યાગ કરવાને માટે સદા પ્રયત્નશીલ રહીશ.

(ક) કોઈને સામી અપાતી સજા તો જોઈશ નહિ, તથા સાપ-નોળિયા, કૂકડા, પાડા, હાથી, મરઘા વગેરેની લડાઈ તેમજ કુસ્તી રસપૂર્વક જોવા નહિ જાઉં.

(ડ) અશ્લીલ સિનેમા-નાટક, પ્રણયકથા, ડિટેક્ટીવ કથા વગેરેનો યથાશક્તિ ત્યાગ કરવા માટે પ્રયત્નશીલ રહીશ.

(ઇ) અનિવાર્ય પ્રસંગ સિવાય નદી, કૂવા, તળાવ, સરોવર, નહેર, સ્વીમીંગ બાથ વગેરેમાં અંદર પડીને સ્નાન નહિ કરું.

આ ઉપરાંત કામ વિના કારણ વગર પાણી ઢોળવું, વિના કારણ ફૂલ ફળ પાન તોડવા, ચાકુઓ શસ્ત્રો મૂકીને ઘાસ ઉપર પગ દઈ ચાલવું, ઘી તેલ પાણી આદિના વાસણ ઉઘાડા રાખવા ઈત્યાદિ પ્રમાદ આચરણનો યથાશક્તિ ત્યાગ કરવા માટે પ્રયત્નશીલ રહીશ.

(૩) હિંસા પ્રદાન ત્યાગ – માગ્યા વિના કોઈને પણ મુદ્ગર, તલવાર, પિસ્તોલ, છૂરી, ચપ્પુ, કોદાળા, પાવડા, અગ્નિ આદિ હિંસક સાધનો નહિ આપું. દાક્ષિણ્યતા ખાતર ઘણી જ મોટી વ્યક્તિને ક્વચિત આપવું પડે તેની જયણા.

(૪) પાપ-ઉપદેશ ત્યાગ – વગર પૂછ્યે કોઈને પણ ખેતર ખેડો, વિવાદ કરો, કૂવા ખોદાવો, ઘર બંધાવો, શત્રુને મારો, બળદને ખસી કરો ઇત્યાદિ પાપ-ઉપદેશ પણ સ્વયં નહિ આપું. વ્યાવહારિક સ્વજન કોઈ ક્વચિત ન છૂટકે તેમ કહેવું પડે તેની જયણા.

નોંધ –

: પેટા નિયમ :

(૧) બીડી-સીગારેટ, પાન-સોપારી, તમાકુ-અફીણ-છીંકણીનાં : વ્યસનનો ત્યાગ :

(અ) જીવન જીવવાને માટે તદ્દન નકામા ગણાતા, તનના અને મનના આરોગ્યને માટે હાનિકર્તા, એવા ઉપરોક્ત વ્યસનોનું સેવન હું નહિ કરું.

(બ) છેવટે દિવસમાં એકથી વધારે વખત તો પાન-સોપારીનું સેવન નહિ જ કરું.

(ક) અગાઉથી ઘર કરી ગયેલા આ વ્યસનોનો ત્યાગ કરવાનો હું અભ્યાસ પાળીશ અને સંપૂર્ણ ત્યાગ ન કરી શકું ત્યાં સુધી ... નો ત્યાગ.

નોંધ :

---

(૨) -: ચા-કોફીના વ્યસનનો ત્યાગ :-

(અ) વ્યસન તરીકે ચા-કોફીનું સેવન નહિ કરું.

(બ) અગાઉથી પડી ગયેલ ચા કોફીનું વ્યસન છોડી ન શકું, ત્યાં સુધી... નો ત્યાગ.

(ક) દિવસમાં એકથી વધારે વખત ચા-કોફી નહિ પીઉં.

નોંધ :-

આઠમા વ્રતની રક્ષા-શુદ્ધિ માટે...

(૧) પોતાના જીવનમાં શરીર તથા કુટુંબના નિર્વાહને માટે તેમજ આત્માર્થે કરવા યોગ્ય કાર્યો સિવાય કેવળ શોખ, વ્યસન કે કુતૂહલ વૃત્તિના પોષણ અર્થે મન-વચન-કાયાનો કઇ કઇ રીતે દુરૂપયોગ થાય છે તે આત્મનિરીક્ષણ દ્વારા નકકી કરી તેનાથી બચવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ રહેવુ.

(૨) અનિવાર્ય અને આવશ્યક સાંસારિક ફરજોનું પાલન કરતાં બચેલો સમય તો ધર્મ આરાધનામાં જ ગાળવા લક્ષ રાખવો.

(૩) હિંસક સાધનો બધા દેખે તેમ ખુલ્લા રાખવા નહિ. ઇત્યાદિ.

(૯) સામાયિક વ્રત

ઓછામાં ઓછું બે ઘડી (૪૮ મિનિટ) સુધી મન-વચન-કાયાના અશુભ યોગો (પાપમય) વ્યાપાર (પ્રવૃત્તિઓ)ના નિરવદ્ય પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક [illegible] કરી ધર્મધ્યાનમાં મન-વચન-કાયાને [illegible] સામાયિક [illegible]

– મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા –

જ્યાં સુધી [illegible] સામાયિક (સાધુપણું) ન [illegible] ત્યાં સુધી [illegible] સામાયિક [illegible] ઓછામાં ઓછા [illegible] કરીશ.

[illegible] ન બની શકે તો બીજા દિવસે [illegible] તેની પૂર્તિ કરી લઈશ.

નોંધ –

– પેટા નિયમ –

(૧) પ્રતિક્રમણ

(અ) [illegible] પ્રતિક્રમણ [illegible] કરીશ.

(બ) [illegible] પ્રતિક્રમણ કરીશ.

(ક) [illegible] પ્રતિક્રમણ કરીશ.

નોંધ –

---

(૨) સામાયિક પ્રતિક્રમણ વિધિનો અભ્યાસ

(અ) [illegible] સામાયિક વિધિ નહિ આવડે [illegible] સુધી [illegible]

જમણો હાથ ભૂમિ પર સ્થાપન કરી સામાયિકના સંકલ્પ પૂર્વક ત્રણ નવકાર ગણી બે ઘડી (૪૮ મિનિટ) સુધી ધર્મધ્યાન કર્યા બાદ ફરી એ જ રીતે સામાયિક પારવાનાં સંકલ્પ પૂર્વક ત્રણ નવકાર ગણીને જ ઉઠવા રૂપ સામાયિકની ઉમેદવારી દરરોજ, મહિનામાં કે વર્ષમાં   વાર જરૂર કરીશ. તથા સામાયિક વિધિ શીખી ન લઉં ત્યાં સુધી   નો ત્યાગ.

(બ) દેવસિક / રાઈ / પાક્ષિક પ્રતિક્રમણવિધિ શીખી ન લઉં ત્યાં સુધી   નો ત્યાગ.

નોંધ :

---

(૩) ક્રોધ કષાયનો ત્યાગ

(અ) સામાયિકનાં પ્રાણ સ્વરૂપ સમતાભાવનો નાશ કરનાર ક્રોધ કષાયનુ જે પળે સેવન થશે ત્યારથી માંડીને ૬ કલાક સુધી અન્ન–પાણીનો ત્યાગ અથવા ૧૨ નવકાર ગણીશ.

(બ) ક્રોધનાં આવેશમાં આવી જઈને કદી કોઈનાં ઉપર પણ હાથ, પગ, લાકડી આદિ દ્વારા પ્રહાર તો નહિ જ કરૂં. જે દિવસે આ નિયમનો ભંગ થશે તેના બીજા દિવસે ઉપવાસ / આયંબિલ અથવા એકાસણું કરીશ.

નોંધ :

નવમા વ્રતની રક્ષા–શુદ્ધિ માટે

(૧) સામાયિકમાં ૩૨ દોષોનો ત્યાગ કરવા પ્રયત્નશીલ રહેવું.

(૨) ૪૮ મિનિટ થાય કે તરત જ સામાયિક પારવા માટે ઉતાવળ ન કરવી.

(૩) સામાયિકમાં નિદ્રા–વિકથા આદિ પ્રમાદ ન કરતાં ધર્મ-ધ્યાનમાં જ લીન રહેવું. ઇત્યાદિ

卐 卐 卐

(૧૦) દેશાવગાસિક વ્રત

– વ્યાખ્યા –

છઠ્ઠા દિગ્ વ્રતમાં જિંદગીભર માટે નક્કી કરેલા દિશાના પરિમાણમાં દરરોજ માટે સંક્ષેપ કરવો તથા બીજા પાંચ અણુ આદિ વ્રતોની મર્યાદામાં દરરોજ સંક્ષેપ કરવો તેને દેશાવગાસિક વ્રત કહેવાય છે અને તેને માટે સાતમા વ્રતમાં જિંદગીભર માટે ધારેલા સચિત્ત-દ્રવ્ય-વિગઈ વગેરે ૧૪ નિયમોને દરરોજ સવાર-સાંજ સંક્ષેપીને દેશાવગાસિકનું પચ્ચક્ખાણ લેવામાં આવે છે

તથા હાલ એકાસણા ઉપવાસ વગેરે પચ્ચક્ખાણ પૂર્વક એક દિવસમાં ઓછામાં ઓછા ૧૦ સામાયિક કરવાને પણ દેશાવગાસિક વ્રત કહેવામાં આવે છે

– મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા –

(અ) હું હાલ રોજ સવાર-સાંજ સચિત્ત-દ્રવ્ય-વિગઈ આદિ ૧૪ નિયમની ધારણા કરીશ

(બ) એકાસણા આદિ તપ સહિત એક દિવસમાં ઓછામાં ઓછા ૧૦ સામાયિક કરવા રૂપ દેશાવગાસિક દર વર્ષે ઓછામાં ઓછા ____ વાર કરીશ

નોંધ –

દશમા વ્રતની રક્ષા શુદ્ધિ માટે

(૧) દરરોજ સવાર-સાંજ ૧૪ નિયમ ધારતી વખતે [illegible] આ ૧૪ નિયમો પ્રમાણે વર્તાય છે કે નહિ તે ખાસ તપાસી જવું

(૨) ૧૦ સામાયિક રૂપ દેશાવગાસિકમાં નિદ્રા વિકથા આદિ પ્રમાદ ન કરતાં ધર્મધ્યાનમાં જ મન-વચન-કાયાને જોડવા આદિ

卐 卐 卐

(૧૨) અતિથિ સંવિભાગ વ્રત

-: વ્યાખ્યા :-

પર્વ દિવસે ઉપવાસ સહિત પૌષધ કરી, બીજે દિવસે એકાશણાનું પચ્ચક્ખાણ કરી, સંસારત્યાગી સાધુ-સાધ્વી ભગવંતોને, સૂઝતા આહાર-પાણી આદિ દ્રવ્યો ભક્તિપૂર્વક વહોરાવી, બાકી રહેલ આહાર-પાણી દ્વારા એકાશણું કરવું તેને અતિથિ સંવિભાગ વ્રત કહેવામાં આવે છે.

સાધુ-સાધ્વી ભગવંતોની ગેરહાજરીમાં વ્રતધારી ધર્મનિષ્ઠ શ્રાવક-શ્રાવિકાને જમાડીને પણ ઉપરોક્ત રીતે અતિથિ સંવિભાગ વ્રત કરી શકાય છે.

-: મુખ્ય પ્રતિજ્ઞા :-

હું યાવજ્જીવ દર વર્ષે ઉપરોક્ત પ્રકારનું અતિથિ સંવિભાગ વ્રત ઓછામાં ઓછા . વાર જરૂર કરીશ. તથા સિવાયના દિવસોમાં પણ શકયતા પ્રમાણે સાધુ-સાધ્વી ભગવંતોને સુપાત્ર દાન કરવા માટે યથાશિકત હંમેશાં તત્પર રહીશ.

નોંધ .–

બારમા વ્રતની રક્ષા-શુદ્ધિ-પુષ્ટિ માટે.. ..

(૧) સુપાત્રદાન કરવાની પાછળ કોઈપણ પ્રકારના સાંસારિક લાભની ઈચ્છા ન રાખવી પરંતુ કેવળ ત્યાગ માર્ગના લક્ષથી જ દાન આપવું.

(૨) સમ્યકત્વનાં પેટા નિયમો તરીકે દર્શાવેલા 'સુપાત્રદાન' તથા 'સાધર્મિક ભકિત'નાં નિયમો પ્રમાણે વર્તવાનો જરૂર લક્ષ રાખવો.

(૩) દાન આપીને પોતાની જાતને ધન્ય માનવી તથા દાન લેનારને પોતાનો ઉપકારી માનવો . ઇત્યાદિ.

શ્રાવકના ૨૧ ગુણો

(૧) ગંભીરતા	(૧૧) માધ્યસ્થ–સૌમ્યદૃષ્ટિ
(૨) નિરોગી શરીર	(૧૨) ગુણાનુરાગ
(૩) સૌમ્ય પ્રકૃતિ	(૧૩) સત્કથાપ્રિયતા
(૪) લોકપ્રિયતા	(૧૪) સારો પરિવાર
(૫) અક્રૂરતા	(૧૫) સુદીર્ઘદૃષ્ટિ
(૬) પાપભીરુતા	(૧૬) વિશેષજ્ઞતા
(૭) અશઠતા	(૧૭) વૃદ્ધાનુગામિતા
(૮) સુદાક્ષિણ્ય	(૧૮) વિનય
(૯) લજ્જા	(૧૯) કૃતજ્ઞતા
(૧૦) દયા	(૨૦) પરોપકાર
	(૨૧) લબ્ધલક્ષ્યતા

(ઉપરોક્ત ૨૧ ગુણોનો વિસ્તારાર્થ ગુરૂગમથી તથા 'શ્રાદ્ધવિધિ,' 'ધર્મરત્ન પ્રકરણ' આદિ ગ્રંથોને આધારે જાણી લેજો)

જીવરક્ષા માટે શ્રાવકના ઘરમાં નીચેના દશ ઠેકાણે ચંદરવા હોવા જોઈએ

(૧) ચૂલા (૨) ભોજનગૃહ (૩) પાણીયારો (૪) ઘંટી (૫) ખાંડણીયું (૬) વલોણું (૭) સ્નાનગૃહ (૮) શયનગૃહ (૯) ઘર દેરાસર (૧૦) સામાયિક ખંડ

તથા નીચે મુજબ સાત ગળણા – ગરણી–ચાળણી વગેરે હોવા જોઈએ

(૧) પાણી ગાળવાનું (૨) ઘી ગાળવાનું (૩) તેલ ગાળવાનું (૪) દૂધ ગાળવાનું (૫) છાશ ગાળવાનું (૬) ઉકાળેલું પાણી ગાળવાનું તથા (૭) આટા ચાળવાનું